

Fővárosi Ítéltábla

16.Gf.40.032/2023/6-II.

A Fővárosi Ítéltábla a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (cím13; ügyintéző: dr. Stanka Gergely ügyvéd) által képviselt felperes1 (felperes címe) felperesnek a Hirka és Pazár Ügyvédi Iroda (alperesi képviselő címe; ügyintéző: dr. Pazár Sándor ügyvéd) által képviselt alperes1 (cím1) I. rendű alperes és a dr. Gaál Zsolt ügyvéd (alperesi képviselő2 címe) által képviselt alperes2 (Cím3) II. rendű alperes ellen megtérítési igény és más iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2022. december 15-én kelt 13.G.40.371/2020/79. számú ítéletével szemben a felperes által benyújtott fellebbezés folytán – nyilvános tárgyaláson – meghozta a következő

ítéletet :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 2.250.000 (kétfmillió-kétszázötvenezer) forint + áfa, a II. rendű alperesnek 25.000 (huszonötezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az elsőfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) által megállapított tényállás szerint a cég1 holland tulajdonban álló gazdálkodó szervezet volt, amely Kabán és vidékén zöldség feldolgozásával foglalkozott, mélyhűtött zöldségeket előállító üzemet működtetett, a környékbéli gazdálkodóktól felvásárolta a zöldségeket, feldolgozta, majd értékesítette.

[2] A cég1 és a felperes 1998. szeptembere és 1999. decembere között több hitelmegállapodást, kölcsönszerződést, illetve folyószámla szerződést kötött, amelyek alapján a felperes hitelezte a cég1 tevékenységét.

Ezek között ingatlant terhelő jelzálogszerződést is kötöttek a felperes javára a cég1 kabai szám1 hrsz.-ú ingatlanára (mélyhűtő üzem), valamint vagyont terhelő keretbiztosítéki zálogszerződést a cég1 székhelyén tárolt teljes árukészletre és forgóeszközökre, 70.000.000 forint összeghatárig.

A 2000. évben a folyószámla és hitelszerződés szerinti hitelkeretet felemelték, a cég1 készleteire, valamint tárgyi eszközeire és berendezéseire 70.000.000 forint, illetve 250.000.000 forint erejéig vagyont terhelő, továbbá ingó vagyontárgyakat terhelő keretbiztosítéki jelzálogjogot alapítottak.

[3] A felperes 2000. október 26-án a cég1-vel kötött valamennyi hitelszerződést azonnali hatállyal felmondta, többek között arra hivatkozással, hogy az adós hitelképtelenné vált, és felhívta a cég1-t, hogy a 218.700.980 forint összegű tartozását fizesse meg.

[4] A cég1 által 2000. október 27-én aláírt Átalakító nyilatkozat megnevezésű dokumentum értelmében a korábban alapított keretbiztosítéki jelzálogjog meghatározott vagyontárgyakat terhelő zálogjoggá alakult át. A nyilatkozat 2. számú melléklete tartalmazta a cég1 tulajdonát képező, érintett vagyontárgyak listáját.

[5] A felperes 2000. október 27. és 28. napján a zálogjoga alapján birtokba vette a cég1 készleteit, 2000. október 27-én a napilapban november 2. napjára árverésre hirdette meg a zálogfedezet túlnyomó részét, így a termelők által beszállított terményeket is. A felperes az árverés lebonyolításával az árverező kft.-t (a továbbiakban: árverező kft.) bízta meg.

A termelők az árverés meghirdetéséről értesültek.

[6] 2000. október 28-án a cég1 elnök vezérigazgatója bejelentette, hogy a cég fizetéseképtelen. A cég1 2000. október 28. napján arról határozott, hogy csődeljárást kezdeményez maga ellen.

[7] Az I. rendű alperes 2000. október 30. napján megalapította a II. r. alperesi jogelőd.-t (a II. rendű alperes jogelődjé), amely 2000. november 7. napján került bejegyzésre a Hajdú-Bihar Megyei Bíróságon. Mindkét cég vezető tisztségviselője alperes vezető tisztségviselője volt, aki egyben a gyár. vezérigazgatója is volt. A gyár. részben azonos beszállítói körrel rendelkezett, mint a cég1

[8] A termelők, továbbá az I. rendű alperes és a II. r. alperesi jogelőd. között megállapodás jött létre szóban, amelyet később, 2000. december 18. napján „konzorciumi szerződés” megjelöléssel írásba foglaltak. A konzorciumi szerződésben résztvevő felek szándéka arra irányult, hogy a cég1 készletei, technológiai berendezései, gépei és maga a feldolgozó üzem egy gazdasági társaság kezében maradjon, ez a gazdasági társaság a jövőben is törekedjen arra, hogy a Kaba és térségében kialakult csemegekukorica termelés és feldolgozás üzemszerűen működjön, a termelők fedezet nélkül maradt 163.771.808 forint követelése így kielégítést nyerhessen.

[9] alperes vezető tisztségviselője és a termelők 224.200.000 forint kölcsönt nyújtottak az I. rendű alperes részére abból a célból, hogy az I. rendű alperes a felperes követelését megvásárolja. Ezen túlmenően alperes vezető tisztségviselője 135.800.000 forint bankgarancia fedezetet is biztosított.

[10] A termelők a cég1 felé fennálló 163.771.808 forint követelésüket engedményezték a II. r. alperesi jogelőd. részére. A II. r. alperesi jogelőd. kötelezettséget vállalt arra, hogy legkésőbb 2003. december 31. napjáig megfizet a termelők részére 163.771.808 forint összeget az engedményezési szerződések ellenértékeként.

[11] A felperes 2000. november 2. napján az I. rendű alperesre engedményezte a cég1-vel szemben fennálló követelését. A követelés ellenértékeként az I. rendű alperes 218.700.980 forintot – kamatveszteséggel és költséggel együtt összesen 220.966.960 forintot – megfizetett a felperesnek. A felek rögzítették, hogy az ellenérték megfizetésével az engedményesre szállnak a követelés biztosítékai.

[12] Az engedményezés következtében a felperes által 2000. november 2. napjára meghirdetett árverés elmaradt.

[13] A felperes 2000. november 3. napján kelt nyilatkozatával értesítette a cég1-t az engedményezésről, és felszólította, hogy tartozását az értesítés kézhezvételét követően az I. rendű alperes bankszámlájára utalja. A cég1 a felszólításnak nem tett eleget.

[14] Az I. rendű alperes 2000. november 3-án megbízta az árverező kft.-t az árverés lebonyolításával. A megbízás azonos tartalommal történt, mint korábban a felperes és az árverező kft. között.

2000. november 4-én hirdetmény jelent meg a napilap2 című országos napilapban a cég1 vagyonának november 6. napi árveréséről.

[15] A konzorciumi szerződés alapján a konzorciumi felek megbízták tanú2t, hogy a 2000. november 6. napján megtartandó nyilvános árverésen a II. r. alperesi jogelőd. képviseletében vegyen részt és vásárolja meg az árverező kft. árverésén a hűtőüzemi gépeket, berendezéseket, fagyasztott készterméket, valamint a Kaba, szám1 hrsz. alatt felvett üzemi ingatlant.

[16] A 2000. november 6-án, az árverező kft. lebonyolításában szervezett árverésen egyedüli vevőként a II. r. alperesi jogelőd. vett részt. 360.000.000 forint vételáron, amely

224.200.000 forint vételárat és 135.800.000 forint bankgarancia fedezetet tartalmaz, megvásárolta a cég1 zálogjoggal terhelt tulajdonát képező kabai száml hrsz. alatt felvett hűtőüzemi épületet 625.000.000 forint + áfa értékben, hűtőüzemi gépeket és berendezéseket 250.000.000 forint + áfa értékben, fagyasztott kukorica, hagyma és paprika készletet 200.000.000 forint + áfa értékben.

[17] A II. r. alperesi jogelőd. tovább működtette az üzemet, és egy éven belül kifizette a termelőknek a tartozását.

[18] 2002. február 7-én a II. r. alperesi jogelőd. nevét II. r. alperesi cég új neve-re változtatta. 2004. július 31-étől a II. r. alperesi cég új neve jogutódja a II. rendű alperes.

[19] A cég1 a 2005. április 3-i engedményezési szerződéssel a felperessel szembeni, 16,6 millió euróban meghatározott kárigényét a felperes ügyfele jogutódja holland cégre engedményezte.

[20] A cég1 2001. december 11. napjától felszámolás alatt állt, majd megszűnt.

[21] A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 2001. szeptember 7. napján kelt 5.G.40.219/2000/40. számú ítéletében megállapította, hogy a 2000. október 24. napján kelt, közjegyző neve közjegyző által készített közjegyzői ügyszám.; közjegyzői ügyszám1; közjegyzői ügyszám2; közjegyzői ügyszám3.; közjegyzői ügyszám4 és közjegyzői ügyszám5. számú okiratok nem közokiratok; a jelen per felperese által 2000. október 24-én kötött vagyonterhelő keretbiztosítéki jelzálogszerződés és ingó vagyontárgyakat terhelő keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvénytelen, és ezen szerződések alapján a zálogjognak a MOKK zálogjogi nyilvántartásba történő bejegyzése jogellenes volt. Kötelezte a bíróság a II. r. alperesi jogelőd.-t, hogy a cég1-nek 15 napon belül meghatározott ingóságokat adjon ki. A bíróság a jelen per I. rendű alperesének zálogjogszerzése hiányának megállapítására, illetve a (2000. november 6-i) ingatlan adásvételi szerződés érvénytelenségének a megállapítására irányuló keresetet elutasította.

[22] A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága mint másodfokú bíróság 2003. június 20. napján kelt Gf.I.30.829/2002/13. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.

[23] A cég1 és jogutódja felpereseknek a jelen per felperese mint alperes ellen kártérítés megfizetése iránti perében (a továbbiakban: előzményi per) a Fővárosi Bíróság 2011. április 4-én kelt 16.G.40.965/2007/82. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította, mivel az alperes felmondása jogellenességét nem találta megállapíthatónak.

A Fővárosi Ítéltábla a 17.Pf.21.390/2011/7. számú végzésével a Fővárosi Bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és új határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék 2012. július 11-én kelt 25.G.40.389/2012/12. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította, az ok-okozati összefüggés bizonyítottságának hiányában. A Fővárosi Ítéltábla 2013. január 23-án kelt 3.Pf.21.587/2012/10. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya tekintetében helybenhagyta. Ítéletét részben a jogellenes magatartás hiányára, részben az okozati összefüggés hiányára alapozta.

[24] A Kúria 2013. szeptember 24-én kelt Gfv.VII.30.109/2013/31. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította. A végzés indokolásában kifejtette, hogy az alperes ellentmondásos tartalmú, nehezen értelmezhető, aláírást nem tartalmazható okiratra alapozva, úgy mondta fel a szerződést, hogy meg sem kísérelt meggyőződni arról, hogy az ezen, általa eltitkoltnak vélt kimutatás tételei valósak-e, azt ki és milyen célból készítette. A Kúria megítélése szerint a jóhiszemű joggyakorlás a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 4. § (1) bekezdésében rögzített elve megkövetelte volna, hogy a jelen per felperese ezen okirat tartalmát, elkészítésének körülményeit megkísérelje tisztázni. A felmondásnak a 406.000.000 forint hiányra hivatkozása tényszerűtlen, valótlan adat. A felmondásra nem jogszerűen került sor, az nem felelt meg a szerződés 5. pontjának, és ezáltal jogellenes volt. A Kúria álláspontja szerint az nem vitatott, hogy a felmondást követően az így lejárttá tett követelés engedményezése folytán az engedményes által árverés útján történt értékesítés eredményeként a jelen per II. rendű alperese vagyonában a tartozását lényegesen meghaladó értékcsökkenés következett be, ezáltal őt kár érte. A Kúria álláspontja szerint a jelen per felperesének jogellenes magatartása indította el azt a folyamatot, amely a cég1 vagyonvesztéséhez, kárához vezetett, a jogellenes felmondás nélkül ez a kár nem következett volna be. A jogellenes felmondás tette a követelést engedményezhetővé, és így az engedményes eljárása folytán a cég1-t ért károkért is a jelen per felperese felel. E kártérítési felelősség alól csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a jogellenes felmondást követően úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

[25] A Kúria előírta, hogy az új eljárásban a bíróságok csak a jelen per felperese kártérítési felelősségének eddig el nem bíralt hiányzó részét vizsgálhatják, azt, hogy a jogellenes felmondást követően úgy járt-e el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, valamint azt, hogy a cég1 a jogellenes felmondást követően a rPtk. 340. § (1) bekezdése alapján a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy járt-e el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A kártérítési felelősség jogalapjának teljeskörű vizsgálatát és annak fennálltának megállapítását követően kell az új eljárásban a kárösszegezését is elbírálni.

[26] A megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék 2015. február 23-án kelt 25.G.43.910/2013/44. számú rész- és közbenső ítéletével megállapította, hogy a jelen per felperese teljes kártérítési felelősséggel tartozik a cég1-t ért azon károkért, amelyet a kölcsön-, folyószámla- és hitelszerződések 2000. október 26-i felmondásával okozott. Az ítélet indokolása szerint a jelen per felperese a felmondással egyidejűleg a cég1 számláit zárolta, így a követelés néhány napon belül történő engedményezése nem felel meg az általános elvárhatósági követelménynek. A jelen per felperesének meg kellett volna kísérelnie érdemi

tárgyalásokba bocsátkoznia a cégl-vel. A követelés megtérülése biztonsága szempontjából semmilyen elfogadható indoka nem volt annak, hogy az engedményezés az első eredménytelen személyes találkozót követően néhány napon belül megtörténjen.

A Fővárosi Ítéltábla a 2015. július 8-án kelt 16.Gf.40.109/2015/11. számú közbenső ítéletével a rész- és közbenső ítélet nem fellebbezett részét nem érintve annak fellebbezett rendelkezéseit helyes indokainál fogva helybenhagyta.

[27] A perben 2016. január 18-án a jelen per felperese perbe hívta az I. rendű alperest és a II. rendű alperes jogelődjét, ők azonban a perbehívást nem fogadták el.

[28] Ezt követően a Fővárosi Törvényszék (2018. április 24-én kelt) 22.G.43.910/2013/187. számú ítéletével kötelezte a jelen per felperesét, hogy fizessen meg a felperes ügyfele jogutódja-nek 1.230.308.520 forintot, ennek kamatát, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[29] A Fővárosi Ítéltábla 2019. március 6-án kelt 16.Gf.40.499/2018/18. számú ítéletével a marasztalás tőkeösszegét 808.934.520 forintra szállította le. Az ítélet indokolása szerint a jelen per felperese köteles megtéríteni a jogellenes felmondás folytán a cégl vagyonában bekövetkezett azon értékcsökkenést, amelyet a fagyasztott kukorica, a hűtőipari gépek, berendezések, továbbá a Kaba szám1 hrsz.-ú ingatlan és az azon felépült hűtőüzem elárverezése okozott. A cégl-t az árverés eredményeként 1.040.179.660 forint kár érte, amely összeg csökkentendő az árverésekből befolyt 231.245.140 forint vételár összegével, így a tényleges kár 808.934.520 forint.

[30] A Kúria 2019. július 9-én kelt Pfv.VII.20.547/2019/13. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

[31] A jogerős ítélet alapján a felperes 2019. július 17-én 808.934.520 forint tőkét és 1.747.880.791 forint kamatot, összesen 2.556.815.311 forintot megfizetett a cégl jogutódjának, a felperes ügyfele jogutódja-nek.

[32] A felperes keresetében elsődlegesen „kártérítés” (ténylegesen: megtérítési igény), másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás jogcímén az I. és a II. rendű alperesek 1.278.407.656 forint és ezen összeg után a keresetlevél kézbesítésének napjától (2020. április 28.) a kifizetés napjáig terjedő időszakra számított évi 8,9 %-os mértékű késedelmi kamat, valamint perköltsége egyetemleges megfizetésére kötelezését kérte.

[33] A felperes elsődleges, megtérítési igényét a rPtk. 338. § (1) bekezdésére, a 339. § (1) bekezdésére és a 344. § (1) bekezdésére, arra alapozta, hogy az előzményi per

eredményeként egyedül volt köteles megtéríteni a felperes ügyfele jogutódja 808.934.520 forint tőkéből és 1.747.880.791 forint kamatból álló, összesen 2.556.815.311 forint összegű kártérítési követelését, annak ellenére, hogy a kárt az I. és a II. rendű alperesekkel közösen okozták a cég1-nek.

[34] Előadta, hogy a károkozó magatartás körében a Kúria res iudicata hatályával rögzítette, hogy az ő felmondása indította el a károkozási folyamatot, amelyet követően engedményezés folytán, az engedményes I. rendű alperes általi árverés útján történt értékesítés eredményeként a cég1 kárt szenvedett. A Kúria a károkozó magatartásokat egyrészt az ő jogellenes felmondásában és az azt követő együttműködési kötelezettsége megsértésében, másrészt az I. rendű alperes és a II. rendű alperes jogelődje között lezajlott árverés során az áron aluli értékesítésben állapította meg.

[35] A Kúria e megállapítása – függetlenül attól, hogy az előzményi perben az alperesek nem vettek részt – olyan tényként került rögzítésre, amelynek módosítására, felülvizsgálatára vagy abból eredő következtetések levonására a jelen perben nincsen lehetőség (BH2018. 262 és BH2002. 235).

A kereseti kérelmek különbözősége sem zárja ki az ítélt dolog fennállását, ha a követelés ugyanazon alperesekkel szemben azonos tényeken és jogalapon nyugszik. Az anyagi jogerő tárgya a keresettel érvényesített jogról való döntés, az annak alapjául szolgáló releváns tények és jogi okfejtések, így a felek közötti jogviszony minősítése utóbb vitássá nem tehető, attól a későbbi perben a bíróság sem térhet el.

Ezért a bíróság az előzményi perben született ítéletekben foglalt releváns ténymegállapításoktól nem térhet el.

[36] Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy ítélt dolog hatályával elbírált, így a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 360. § (1) bekezdésére figyelemmel vitássá nem tehető tény, hogy a cég1 kára az alperesek által lebonyolított árverés eredményeként következett be.

[37] Ennek hiányában az alperesek magatartása tekintetében megállapíthatók a kártérítés feltételei: a jogellenesség, a kár bekövetkezése és az ok-okozati összefüggés is.

[38] Az előzményi perben a bíróságok res iudicata hatályával megállapították, hogy a cég1 vagyonának értékesítésével 808.934.520 forint kár keletkezett. A kár bekövetkezettének időpontja az árverés időpontjával egyezik.

[39] Kifejtette, hogy a magatartás jogellenességét maga a károkozás ténye eredményezi, ekként a magatartás jogellenességének külön bizonyítása nem szükséges. A Kúria és a Fővárosi Ítéltábla ítéletei szerint alperesek az árveréssel a cég1-nek kárt okoztak,

azaz magatartásuk, jogellenességet kizáró ok hiányában, minden további vizsgálat nélkül jogellenesnek minősül.

[40] Az alperesek magatartása és a cég1 vagyonában bekövetkezett értékcsökkenés közötti ok-okozati összefüggést az előzményi perben a Kúria, valamint a Fővárosi Ítéltábla szintén rögzítette. Az alperesek által lebonyolított árverés hiányában ilyen károsodás nem következhetett volna be, ugyanis annak kiváltására a felmondás és az engedményezés önmagában nyilvánvalóan alkalmatlan lett volna.

[41] A kárhoz vezető folyamatban ő és az alperesek is összehangoltan jártak el, és célzottan olyan megoldásban állapodtak meg, amely egyrésztől biztosítja a saját és a beszállítói követelések megtérülését, másrésztől azt, hogy a cég1 tevékenységének folytatásához szükséges vagyontömeget a II. rendű alperes jogelődje szerezhesse meg.

[42] Az I. rendű alperes már az engedményezést megelőzően, 2000. október 30-án elindította a II. r. alperesi jogelőd., a II. rendű alperes jogelődjének alapítására vonatkozó cégeljárást abból a kizárólagos célból, hogy a II. r. alperesi jogelőd. a követelés mögötti biztosítékokat a lehető leggyorsabban és áron alul értékesíthesse. Károkozás szempontjából tehát az akarategység kétségkívül megállapítható. Az előzményi perben megállapított tényállás, a csatolt okiratok, valamint a lefolytatott tanúbizonyítás eredményeként egyértelműen megállapítható, hogy a cég1 vagyonának áron alul történő megszerzése érdekében az alperesek összehangolt, szándékos és célzatos magatartást tanúsítottak. A bizonyítási eljárás keretében meghallgatott tanúk, így különösen tanú2, valamint tanú1 is alátámasztották, hogy a II. r. alperesi jogelőd. létrehozására kifejezetten a cég1 vagyontárgyainak megszerzése érdekében került sor. Ugyanezt igazolja az alperesek, illetve a cég1 beszállítói között létrejött konzorciumi szerződés és az I. rendű alperes és a cég1 beszállítói között létrejött megállapodás is. A megállapodásból egyértelműen következik, hogy a szerződő felek már az árverést megelőzően meghatározták az árverési vevő személyét, másrésztől pedig az is, hogy az alperesek és a termelők az általuk rendelkezésre bocsátott, a biztosítékok értékét meg sem közelítő, az előzményi perben rögzített összegért kívánták megszerezni a cég1 vagyonát.

[43] A felróhatóság körében kiemelten értékelendő az alperesek közötti tulajdonosi összefonódás is, amely vélelmezetté teszi az eljárásuk rosszhiszeműségét, és amely vélelmet az alperesek a perben nem tudtak megdönteni.

[44] Ezért az alperesek a rPtk. 339. § (1) bekezdése szerint a felróhatóságuk hiányát nem bizonyították.

[45] Mivel ténylegesen nem egyedül, hanem az alperesekkel együtt okozta a kárt, joga van a rPtk. 344. § (1) bekezdése és a 338. § (1) bekezdése alapján megtérítési igénnyel élni az alperesekkel szemben.

[46] Az alperesek kötelesek a már megtérített kár felét megfizetni.
A kártérítés mértéke körében előadta, hogy a perbeli közös károkozók között a felróhatóság arányának megállapítása nem lehetséges.

[47] Álláspontja szerint a rPtk. 338. § (1) bekezdése alapján érvényesíteni kívánt megtérítés iránti igényre a rPtk. 326. § (1) bekezdése alapján az eredeti kárkötelemre vonatkozó elévülés nem terjed ki; a megtérítési igénye a teljesítés napján, 2019. július 17-én keletkezett.

[48] A másodlagos, jogalap nélküli gazdagodás címén, a rPtk. 361. §-a alapján előterjesztett keresete alátámasztásául előadta, hogy a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazhatóságát a szerződéses kötelem megléte sem zárja ki; a szerződéses partner rovására előállott gazdagodás visszatérítendő, ha a vagyontelodásra a szerződéses jogviszony nem adott jogalapot, és az a szerződésszegés szabályai alapján sem orvosolható.

[49] A jogalap nélküli gazdagodás megtérítésének feltételei is fennállnak, mivel a felperes ügyfele jogutódja-nek azt az összeget fizette meg, amellyel a II. rendű alperes jogelődje olcsóbban jutott az elárverezett vagyontárgyakhoz.

[50] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte.

[51] Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a követelés a rPtk. 324. § (1) bekezdése és 326. § (1) bekezdése alapján elévült.

[52] Vitatta, hogy az előzményi perben hozott ítélet jogereje kihatna a felek közötti jogviszonyra. Az eljárásjog nem ismeri a „res iudicata hatályával” kifejezést, az ítélet dolog a félazonosság, tényazonosság és jogazonosság esetében áll fenn. Mivel az alperesek az előzményi perben nem vettek részt, félazonosság hiányában az ítélt dologra hivatkozás megalapozatlan.

Hivatkozott a Pp. 263. § (2) bekezdésében foglaltakra is.

[53] Az előzményi perek nem tartalmazzák, hogy a felperes nem egyedül, hanem az alperesekkel együtt okozta a kárt; egyik bíróság sem mondta ki a közös károkozást.

[54] Álláspontja szerint a kártérítési felelősség négy konjunktív feltétele nem áll fenn.

[55] Az alperesek magatartása nem volt jogellenes; az árverés a hatályos jogszabályoknak megfelelően történt.

[56] Az engedményezési szerződés, az árverés és a II. r. alperesi jogelőd. tulajdonszerzésének érvényes és jogszerű voltát a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.G.40.219/2000/40. számú, a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság Gf.I.30.829/2002/13. számú ítéletével jogerős határozatával megállapította.

[57] A kár bekövetkeztének ténye sem igazolt. Téves az az álláspont, hogy a felperest marasztaló ítélet marasztalási összege rá kiható hatállyal bír, és csak meg kell osztani a marasztalás összegét a károkozók között.

[58] Állította, hogy engedményezés hiányában a felperes maga értékesítette volna a vagyontárgyakat, így a következmény, a vagyonelemek értékesítése ugyanúgy bekövetkezett volna, így az okozati összefüggés sem áll fenn. Ha ugyanis a jogellenes magatartástól függetlenül is bekövetkezett volna a kár, kártérítésnek nincs helye.

[59] Álláspontja szerint a termelők, valamint az alperesek magatartása, eljárása az adott helyzetnek megfelelő és elvárható volt. Az engedményezést követően az árverés teljes körű szervezésére és lebonyolítására ezzel üzletszerűen foglalkozó jogi személy, ugyanaz az árverező kft. kapott megbízást, mint akit a felperes már a szerződések felmondása előtt megbízott. Maga az árverés lebonyolítása a hatályos jogszabályoknak megfelelően zajlott.

Vitatta, hogy kizárólag abból a célból alapította volna a II. rendű alperes jogelődjét, hogy a követelés mögötti biztosítékokat a lehető leggyorsabban és áron alul értékesíthesse, ezzel szemben az alperesek cselekvése, indoka és motivációja elsősorban a termelők „megmentése” volt.

[60] Az árverés a hatósági árverésekhez hasonlóan árlejtéses árverés volt, ami szükségszerűen magával hordozza, hogy ha a kikiáltási jogon nem jelentkezik vevő, úgy az árverési szabályok betartásával az árverési ár csökkenthető.

[61] Az adásvételi szerződést nem az alperesek kötötték meg egymással, hanem az árvevő kft. és a II. rendű alperes jogelődje. A rPtk. 203. § (2) bekezdése szerinti vélelemhez szükséges ingyenességről szó sem lehetett, hiszen a II. rendű alperes jogelődje 224.200.000 forint + áfa összeget fizetett az árverési tételekért.

[62] A felperes a rPtk. 344. § (1) és (2) bekezdése szerinti közös károkozás feltételét, a károkozó felek akarategységét semmivel sem bizonyította.

A rPtk. 344. §-a alapján az egyetemleges kárfelelősség megállapítása csak az eredeti károsult felé fennálló kedvezmény, a felperesnek a kármegosztáshoz bizonyítani kellett volna a kártérítés rPtk. 339. §-a szerinti elemei fennálltát.

[63] A károkozó társak helytállása a PK 37. számú állásfoglalás értelmében a közrehatás és felróhatóság arányához igazodik.

[64] A jogalap nélküli gazdagodás szabályai nem alkalmazhatók; a jogalap nélküli gazdagodás jogcímére alapított követelés csak akkor megalapozott, ha a jogosult más jogcímen a kötelezettel szemben igényt nem érvényesíthet.

[65] Az engedményezési szerződés alapján 218.700.980 forint vételár megfizetésével jutott hozzá a követeléshez. Az engedményezés következtében a cégl-vel szemben 220.966.960 forint összegű követelése állt fenn.

[66] A II. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte.

[67] Szintén hivatkozott a követelés elévülésére.

[68] Előadta, hogy az előzményi perről tudomása nem volt, abban félként nem vett részt. Mivel az előzményi perben kártérítési felelősség nem kerülhetett megállapításra vele szemben, a bíróságnak jelen perben kell vizsgálnia a kártérítési felelősség törvényi feltételeinek a fennállását.

[69] A korábbi perek felperesének károsodását kizárólag jelen per felperesének felróható magatartása okozta, még akkor is, ha a tényleges vagyonsökkenés csak későbbi időpontban következett be.

[70] A felperes nem bizonyította, hogy a jogelődjének az árverés során tanúsított magatartása, tulajdonszerzése jogellenes volt. Az árverés lefolytatása jogszerűen történt, ugyanazon szöveggel került meghirdetésre, mint korábban, a felperes által.

[71] A jogelődje jogszerűen lefolytatott árverésen, a kikiáltási áron szerzett tulajdont, a vagyonesztést a közrehatása nem alapozza meg. Nincs olyan jogszabályi előírás, amely alapján a forgalmi értéken kellett volna vásárolnia. A kényszerértékesítés annak jellegéből adódóan természetes módon vezethet a vagyonsökkenéshez és ebből adódóan a károsodáshoz.

[72] A felperes nem tudta cáfolni, hogy a károsodást nem az általa kialakított biztosítéki rendszer és a hitelszerződés felmondása okozta. A bírósági végrehajtásról szóló jogszabályi rendelkezések pl. egyértelműen megengedik a becsérték 50 %-át kitevő kényszerértékesítést, amelynek jogszerűségét nem lehet megkérdőjelezni.

[73] Vitatta a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén előterjesztett kereset megalapozottságát is, figyelemmel arra, hogy nem gazdagodott a felperes rovására.

A felperes által előadott tényállás sem a felperes rovására történő gazdagodást, hanem az ingatlan korábbi tulajdonosa rovására beálló gazdagodást jelöl meg.

[74] Az elsőfokú bíróság a 2022. december 15-én kelt 13.G.40.371/2020/79. számú ítéletével a keresetet elutasította.

[75] Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 4.500.000 forint, a II. rendű alperesnek 3.000.000 forint perköltséget.

[76] A felperes elsődleges keresetét vizsgálva mindenekelőtt az alperesek elévülési kifogását bírálta el.

[77] Az rPtk. 324. § (1) bekezdése és 326. § (1) bekezdése, valamint a 344. § (1) bekezdése idézését követően megállapította, hogy a felperes a bíróság által jogerősen megítélt kártérítési összeget 2019. július 17-én fizette meg a cég jogutódjának, így a rPtk. 338. § (1) bekezdése szerinti megtérítési igénye az alperesekkel szemben 2019. július 17. napján keletkezett. A követelés érvényesítése az esedékesség ezen időponthoz képest az 5 éves elévülési időn belül, 2020. február 18. napján történt.

[78] A megtérítési igényt érdemben vizsgálva rögzítette a kártérítés rPtk. 339. § (1) bekezdése szerinti és a többes károkozás rPtk. 344. § (1) bekezdése szerinti feltételeit.

[79] Megállapította, hogy – a felperes állításával ellentétben – a Pp. 360. § (1) bekezdése szerinti anyagi jogerő hatás a jelen esetben nem érvényesül, mivel az csupán a peres felekre terjed ki, a rendelkező részben foglaltak és az azt közvetlenül alátámasztó tényállás és jogi indokolás erejéig.

[80] Az előzményi per felperese nem terjesztett elő keresetet a jelen per alpereseivel szemben, az alperesek nem fogadták el a perbehívást, ezért nem állapítható meg, hogy az ítélet anyagi jogereje kihatással lenne az alperesek jogaira és kötelezettségeire. Az előzményi perben a bíróság döntést csupán a felperes kártérítési felelősége tekintetében hozott. Az I. és II. rendű alperes kártérítési felelőségét megalapozó tényállási elemek, a jogellenesség, okozati összefüggés és felrőhatóság tekintetében az előzményi perben hozott jogerős ítélet nem tartalmaz anyagi jogerővel bíró rendelkezést.

[81] A felperes követelése alátámasztásául tévesen hivatkozik olyan ítélet indoklásra is, amely nem jogerős, azt az előzményi perben hatályon kívül helyezték.

[82] Ugyanakkor a jogerős ítélet alapján megállapíthatónak találta, hogy a cég1-nek 808.934.520 forint tőke, valamint ezután 2000. november 7. napjától 2004. április 30. napjáig a mindenkori költségvetési törvényben meghatározott mértékű, 2004. május 1. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig minden naptári félév teljes idejére a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatból álló kára keletkezett.

A kár bekövetkeztének ténye és a kár összegszerősége ítélt dolognak minősül.

[83] Ezt követően azt vizsgálta, hogy a kártérítés tényállási elemei közül megállapítható-e az I. rendű alperes, illetve a II. rendű alperes jogelődje magatartásának jogellenessége. Az I. rendű alperes magatartásánál az engedményezés és az árverési értékesítés, míg a II. rendű alperes jogelődje esetében az árverésen történő megszerzés megszerzését értékelte.

[84] Bár a rPtk. rendelkezése ezt egyértelműen nem mondja ki, azonban a jogszabály szövegéből és a jogalkalmazásból az következik, hogy főszabályként minden károkozás jogellenes, tehát a jogellenességhez nem szükséges konkrét jogszabályba ütköző magatartást megjelölni, azonban a károkozás nem minősül jogellenesnek, ha a károkozó a kárt jogszabály által megengedett magatartással okozta.

[85] Megállapította, hogy a követelés engedményezéssel történő megszerzését a rPtk. nem tiltja, a 328. § (1) és (2) bekezdésében kifejezetten szabályozza is.

[86] A Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság 2003. június 20. napján kelt Gf.I.30.829/2002/13. számú ítéletével zárult perben a bíróság elutasította a cég1 jelzálogszerződések és az ingatlan adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetét, tehát az I. rendű alperes jogszerűen szerezte meg a zálogjogot.

[87] Az árverés lebonyolítására az erre jogosítvánnyal rendelkező árverező kft. szervezésében került sor, az I. rendű alperes ugyanazon szervezetet bízta meg az árverés lebonyolításával, akit korábban a felperes is. A hirdetmény megszövegezésére is azonos módon került sor, mint a korábbiakban.

[88] A tárolt termények romlandó jellege és a közüzemi szolgáltatókkal kötött szerződések megszűnése indokolták a hirdetmény megjelenése és az árverés időpontja közötti rövid időtartamot.

[89] A szabályosan meghirdetett árverésen a II. rendű alperes jogelődjén kívül más vevő nem jelentkezett, bár erre lehetőség lett volna. Nincs arra peradat, hogy az alperesek bármilyen intézkedést tettek volna annak érdekében, hogy más árverési vevő ne vehessen részt az árverésen.

[90] A Pp. 266. §-ának (2) bekezdése szerinti köztudomású tényként rögzítette, hogy a kényszerértékesítés során nem a piaci értéken kerül sor a vagyontárgyak átruházására, hanem a kényszerértékesítés jellegéből következően a forgalmi értékhez képest alacsonyabb áron.

[91] Mindezek alapján jogellenességet nem talált megállapíthatónak sem az I. rendű, sem a II. rendű alperes magatartása tekintetében. A II. rendű alperes jogelődje jogszerűen lefolytatott árverés során szerzett tulajdonjogot.

[92] Az alperesek magatartása és a kár bekövetkezte közötti okozati összefüggést vizsgálva pusztán feltételezésnek minősítette, hogy a vagyronvesztés abban az esetben is bekövetkezett volna, ha az I. rendű alperes engedményezéssel nem szerezte volna meg a vagyontárgyakat, és árverésen nem ő, hanem a felperes értékesítette volna, tekintettel arra, hogy nem állapítható meg, a felperes által kezdeményezett árverés eredményes lett-e volna, és hasonlóan alacsony áron történt-e volna a vagyontárgyak értékesítése.

[93] Ugyanakkor a lefolytatott bizonyítási eljárás és az előzményi perek bizonyítékai figyelembevételével – az előzményi perben eljáró bíróságokkal egyezően – arra az álláspontra jutott, hogy a kár nem pusztán a felperes jogellenes magatartásával összefüggésben következett be, hanem ehhez szükséges volt az I. és a II. rendű alperes magatartása is, tekintettel arra, hogy az engedményezést követő árveréssel következett be a vagyronvesztés.

[94] Mivel az I. rendű alperes és a II. rendű alperes jogelődjének magatartása nem minősül jogellenesnek, így a felróhatóság vizsgálatát szükségtelennek tartotta.

[95] Ennek ellenére rögzítette a felróhatóság megítélése szempontjából jelentős körülményeket. Ezek között azt, hogy a teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt konzorciumi megállapodásból következően és a perben meghallgatott tanú1 és tanú2 tanúvallomása alapján az I. rendű alperes és a II. rendű alperes jogelődjének célja az volt, hogy a feldolgozó üzem tovább működjön, és a termelők az egész éves munkájuk eredményeként leszállított terményeik ellenértékéhez hozzájussanak. Az I. rendű alperes és a II. rendű alperes jogelődjének magatartása ezt szolgálta az engedményezés útján követelés szerzés és árverésen értékesítés során.

[96] A jogellenesség megállapíthatósága hiányában a közös károkozás megállapításához szükséges kritériumok vizsgálatát mellőzte.

[97] A rPtk. 361. § (1) bekezdésére alapított, másodlagos keresetet szintén megalapozatlannak találta.

[98] Megállapította, hogy a jogalap nélküli gazdagodás szubszidiárius szabály, azonban a felek között fennálló szerződéses kapcsolat ténye e rendelkezések alkalmazhatóságát nem feltétlenül zárja ki.

[99] A jelen esetben a felperes és az I. rendű alperes között szerződéses jogviszony állt fenn, amely jogviszonyt a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti arányosság jellemezte, ugyanis a felperes a követelésével megegyező értéken értékesítette a követelését az I. rendű alperes részére. Ugyanakkor a perbeli igény nem ezen a szerződésen alapul.

A felperes és a II. rendű alperes jogelődje között szerződéses viszony nem állt fenn.

[100] A közös károkozás címen előterjesztett kereset elutasítása folytán a felperes – egyéb jogcím hiányában – előterjeszthette a keresetét jogalap nélküli gazdagodás jogcímén.

[101] A jogalap nélküli gazdagodás megállapításának feltételeit rögzítve megállapította, hogy a felperes vagyonában bekövetkezett a vagyonszökkenés azáltal, hogy kártérítést fizetett a cég jogutódjának. Emellett az I. rendű alperes vagyonában nem következett be gazdagodás az árverés következtében, ugyanis csak hozzájutott a rá engedményezett követeléséhez.

[102] A II. rendű alperes jogelődjénél bekövetkezett gazdagodás azáltal, hogy kényszerértékesítés során áron alul szerezte meg a cég tulajdonát képező vagyontárgyakat. E gazdagodás azonban nem jogalap nélkül történt, hanem jogszerű árverés során. Az árverési értékesítés kényszerértékesítés jellegéből következik, hogy a forgalmi értéknél akár jelentősen alacsonyabb áron juthatott az árverésen értékesített vagyonhoz.

[103] Mivel a közös károkozás tényállási elemei nem állapíthatók meg a felperes és a II. rendű alperes tekintetében, nem a II. rendű alperes gazdagodásának közvetlen következménye a felperes vagyonvesztése.

[104] Mindezek alapján egyik alperessel szemben sem álltak fenn a jogalap nélküli gazdagodás törvényi feltételei.

[105] Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Pontosított fellebbezésében elsődlegesen az ítélet megváltoztatását, megtérítési igény, ennek hiányában jogalap nélküli gazdagodás címén az I. és a II. rendű alperesek 1.278.407.656 forint és ezen összeg után a keresetlevél kézbesítésének napjától járó 8,9 %-os mértékű késedelmi kamatának, továbbá a perkiöltsége egyetemleges megfizetésére kötelezését, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte.

[106] Az általa relevánsnak tartott tények és előzmények, valamint az elsőfokú bíróság ítéletének ismertetését követően, az elsődleges kereseti kérelme alátámasztásául előadta, hogy az alperesek kárfelelősségének és közös károkozásának tényállási elemei – köztük a károkozás jogellenessége – az előzményi perben már jogerősen elbírálásra kerültek.

[107] Bár a félazonosság valóban nem valósul meg, az irányadó bírói gyakorlat szerint ez nem eredményezheti azt, hogy az elsőfokú bíróság eltérjen a Kúria és a Fővárosi Ítéltábla korábban előterjesztett keresetek szempontjából is irányadó, előzményi perben tett jogerős deklarációitól. Az elsőfokú bíróság a Pp. 360. § (1) bekezdését megsértve, jogellenesen állapította meg, hogy az előzményi perben tett ítéleti megállapítások anyagi jogerő hatása kizárólag a kár bekövetkezésére és annak összegére terjedhet ki, ugyanis ott a kártérítés valamennyi tényállási eleme vizsgálat tárgyát képezte.

[108] Az előzményi perben hozott jogerős ítélet megállapítása értelmében a cégl kárához vezető okfolyamat valóban a felmondással indult, a kár azonban ténylegesen a vagyontárgyak árverés útján történő értékesítése eredményeként következett be. A Kúria kifejezetten deklarálta, hogy az alperesek közötti, áron aluli tulajdonátruházás nélkül a cégl-nek nem keletkezett volna kára.

Az előzményi perben hivatkozott arra, hogy az árverési értékesítés során elérhető vételár a piaci árnak felel meg, a Kúria azonban ennek ellenére megállapította a kártérítési felelősségét, így a jelen perben az alperesek hasonló hivatkozása sem lehet alapos.

[109] Másodsorban állította, hogy az alperesek kárfelelősségének szükséges tényállási elemei és a közös károkozás megállapíthatóságának feltételei a per során az anyagi jogerő hatás figyelmen kívül hagyása mellett is bizonyításra kerültek.

[110] A rPtk. 339. § (1) bekezdését, valamint az ahhoz fűzött kommentár szövegét idézve állította, az elsőfokú bíróság jogszabálysértéssel állapította meg az alperesek károkozó magatartásával összefüggésben a jogellenesség hiányát. Az irányadó rPtk. alkalmazása során kialakult ítélkezési gyakorlat szerint minden károkozás jogellenes, hacsak más jogszabály az adott károkozást jogszerűnek nem minősíti (BH2020. 306). Erre tekintettel a károsultnak a károkozás jogellenességét nem kell külön bizonyítania, a károkozó azáltal mentheti ki magát a felelősség alól, ha igazolja, az adott károkozás nem minősül jogellenesnek.

[111] Az elsőfokú ítélet helyesen rögzítette, hogy ítélt dolog hatályú az előzményi perben tett azon megállapítás, hogy a kár a cégl vagyontárgyainak értékesítésével bekövetkezett értékcsökkenés folytán realizálódott.

Az alperesek nem jelöltek meg olyan jogszabályt, amelynek rendelkezése folytán az általuk a gazdálkodó szervezet vagyonának áron aluli értékesítésével okozott károk jogszerűnek minősülnének.

[112] Önmagában az a tény, hogy az alperesek a kárt jogszabály által megengedett magatartásokkal okozták, a polgári jog szempontjából nem teszi jogszerűvé a károkozásukat. Ugyanis jogszabályi rendelkezés nem engedte meg számukra, hogy a zálogjog érvényesítésével, az árverés lefolytatásával a zálogtárgyat lényegesen a piaci ár alatt, a zálogkötelezettnek kárt okozva értékesíthessék.

[113] Álláspontját alátámasztandó bírósági joggyakorlatra (EBH2011. 2397, EBH 2006. 1399) is hivatkozott, amelynek értelmében a károkozó jogszabályi előírásoknak megfelelő magatartása önmagában nem eredményezheti a jogellenesség hiányának megállapíthatóságát és a kárfelelősség alóli mentesülését.

[114] Ezen túl, az alperesek magatartása jogszabály által megengedett volt ugyan, de nem felelt meg a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének, amely önmagában kizárja a károkozás jogszerűségét.

[115] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 6:520. § d) pontjának rendelkezéseit idézve kitért arra is, az alperesek magatartása a hatályos Ptk. rendelkezése értelmében is jogellenesnek minősül, a zálogkötelezett jogilag védett érdekének sérelme folytán.

[116] Állította, hogy az alperesek felróhatósága is megállapítható. A perben csatolt okiratok és felvett tanúvallomások alapján egyértelműen megállapítható, hogy a cég1 megkárosítása érdekében az alperesek összehangolt, szándékos és célzatos magatartást tanúsítottak. Ezt igazolja az alperesek közti tulajdonosi összefonódás, okirattal bizonyított tény az is, hogy a II. rendű alperes jogelődjének megalapítására kifejezetten a cég1 készleteinek, vagyonelemeinek megszerzése céljából került sor. Az alperesek az értékesítés menetét célzottan úgy alakították ki, hogy a vagyontárgyakat a II. rendű alperes jogelődje a termelők által biztosított összeg fejében szerezhesse meg. Az I. rendű alperes tevékenységi köréből eredően képes volt a vagyontárgyak valós értékét pontosan felmérni. Az ilyen magatartás a bírói gyakorlat (BDT2003. 833) szerint felróhatónak minősül.

[117] Az alperesek akkor tanúsítottak volna az adott helyzetben általában elvárható magatartást, ha a vagyontárgyak értékesítésekor nem kizárólag a saját és egyéb személyek üzleti, gazdasági érdekeit tartják szem előtt, hanem törekednek arra is, hogy az egyes vagyonelemeket az adott körülmények között elérhető legkedvezőbb áron értékesítsék. Ezzel szemben magatartásuk arra irányult, hogy a cég1 mintegy 1 milliárd forint értékű vagyonát a valós ár töredékéért megszerezzék, és a későbbiekben ezen vagyonelemek felhasználásával jelentős profitot termelő gazdasági tevékenységet folytathassanak.

[118] Nem menti ki az alperesek magatartását az a körülmény sem, hogy az értékesítendő készletek között romlandó termények is voltak, figyelemmel arra, hogy a Kúria sem találta e körülményeket a korábbi marasztalása során olyan indoknak, amely az ő kárfelelősségét kimentette volna, másrészt a cég1 kárának legnagyobb részét, körülbelül 76 %-át az ingatlan és a hűtőüzem, valamint a hűtőipari gépek és berendezések elárverezése okozta, amelyek rövid időn belüli, a piaci ár töredékéért történt értékesítésére az alperesek ésszerű indokot nem jelöltek meg.

[119] A közös károkozás rPtk. 344. § (1) bekezdésében írt feltételei is igazolásra kerültek. E körben hivatkozott arra, hogy a kár bekövetkezése és annak összege az előzményi perben res iudicata hatályával megállapítást nyert, a kár és az alperesek magatartása közötti okozati összefüggés fennálltát pedig az elsőfokú bíróság is megállapította, annak rögzítésével,

hogy a kár nem pusztán a felperes jogellenes magatartásával összefüggésben következett be, hanem ehhez szükséges volt az alperesek magatartása is, tekintettel arra, hogy az engedményezést követő árveréssel következett be a vagyonvesztés.

[120] A Kúria Gfv.VII.30.109/2013/31. számú végzésének, valamint a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.499/2018/18. számú ítéletének jogerős megállapításaiból is következik az, hogy a cég1 vagyonában bekövetkezett értékcsökkenést az ő és az alperesek magatartásai szerves okozati összefüggésben, együttesen okozták, arra a felmondása önmagában alkalmatlan lett volna.

Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában megállapította a kár bekövetkezte és az alperesek magatartása közti okozati összefüggés fennálltát, amely megállapítást az alperesek jogorvoslattal nem támadták.

[121] Állította, hogy a károkozásban résztvevők felróhatóságának aránya nem állapítható meg. A perben lefolytatott bizonyítás során nem merült fel olyan konkrét viszonyítási pont, amelyre figyelemmel pontosan, százalékos arányban meghatározható lenne a felek felróhatóságának egymáshoz viszonyított aránya, így a rPtk. 344. § (2) bekezdése alapján a kár közte és az alperesek között egyenlő arányban oszlik meg. Az alperesek felróhatóságának egymás közti aránya – a perbeli időszakban köztük fennálló személyi és tulajdonosi összefonódásokra is tekintettel – szintén nem állapítható meg, magatartásuk, eljárásuk egységként kezelendő, vele szemben egyetemlegesen felelnek az előzményi perben megtérített kár feléért.

[122] A másodlagos kérelme alátámasztásaként előadta, hogy a jogalap nélküli gazdagodás rPtk. 361. §-ában meghatározott tényállási elemei fennállnak.

[123] Az előzményi per jogerős megállapítására tekintettel nem vitás, hogy a II. rendű alperes jogelődje a vagyontárgyak áron aluli megszerzésével gazdagodott, a kárként megjelölt 808.934.520 forint vagyoni előnyhöz jutott. Mivel ezt az összeget egyedül térítette meg a károsultnak, a II. rendű alperes jogelődjének gazdagodása az ő rovására történt, közte és a II. rendű alperes között 808.934.520 forint vagyoneltolódás keletkezett.

[124] A II. rendű alperesnek nincs olyan jogcíme, amely ezen előny megtartására feljogosítaná, figyelemmel arra, hogy – az ítélet megállapításával ellentétben – a jogcímnek (a jogcím hiányának) a gazdagodó és a gazdagító fél viszonyában kell fennállnia, és a II. rendű alperes jogelődje a vagyontárgyakhoz olyan jogviszony keretében jutott, amelynek ő nem részese. A II. rendű alperes jogelődjének gazdagodása nem a cég1 vagyontárgyain történő tulajdonszerzésen, hanem azon a tényen alapul, hogy a vagyontárgyak áron aluli megszerzésével okozott kárt egyedül ő térítette meg, finanszírozva az árkülönbözetet, amellyel a II. rendű alperes jogelődje olcsóbban jutott hozzá a vagyontárgyakhoz. Ekként a vagyonvesztése és a II. rendű alperes gazdagodása között az okozati összefüggés is fennáll.

[125] E körben is hivatkozott az előzményi perben hozott jogerős határozatok megállapításaira, amelyek szerint a kár önmagában a felmondás által nem következett volna be, következésképp a vagyonsökkenése a II. rendű alperes károkozásban megvalósuló gazdagodása hiányában nem következett volna be, így azzal okozati összefüggésben áll. A II. rendű alperes gazdagodása akkor is az ő rovására áll fenn, ha a jelen perben az kerülne megállapításra, hogy nem történt közös károkozás.

[126] A késedelmi kamat követelés megfizetéséből eredő vagyonsökkenés nem lett volna elhárítható korábbi teljesítéssel, ugyanis a Kúria a Gfv.VII.30.109/2013/31. számú végzésében további szempontok vizsgálatát írta elő, és a később ténylegesen megítélt kártérítés összege (amely az eredeti követelés töredéke volt csupán) nem volt tudható.

[127] A II. rendű alperes jogelődje oldalán bekövetkezett jogutódlás feltételezi, hogy a gazdagodás, vagy annak egy része visszakerült az anyavállalat I. rendű alpereshez, amely egyazon személy minősített befolyása alatt áll. A tulajdonosi összefonódásra tekintettel a gazdagodás visszatérítésére ezért az alperesek egyetemlegesen kötelezhetők; nem tettek arra előadást, hogy a követelt gazdagodástól bármely okból elestek volna.

[128] Az ítélet hatályon kívül helyezését arra az esetre kérte, ha az ítélet megváltoztatásához szükséges tények nem állnak rendelkezésre.

[129] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását és a felperes perköltsége megfizetésére kötelezését kérte.

[130] A releváns tények között kiemelte, hogy a felperes a 2000. október 24-én megkötött hitelszerződést 48 órán belül azonnali hatállyal felmondta, és legkésőbb a felmondás napján intézkedett az árverés lebonyolításáról is. A termelők az árverésről értesültek, köztük pánikhangulat uralkodott, figyelemmel arra, hogy a már beszállított termékeik után ellenértéket nem kaptak. A konzorcium a termelők összefogásából, a termelők megmentése érdekében alakult. A fagyasztott áru sajátosságára tekintettel az árverést gyorsan kellett megszerveznie.

[131] A felperes állításával ellentétben előadta, hogy a jelen per alperesei az előzményi perben nem vettek részt, az ítélt dolog félazonosság hiányában nem állhat fenn, az eljárásjog nem ismeri a felperes által hivatkozott „res iudicata hatályával” kifejezést.

[132] Az előzményi eljárásból csupán az állapítható meg, hogy a cég1 a felperes jogellenes és felróható magatartása miatt károsodott, a bíróság nem bocsátkozott annak vizsgálatába, terhel-e további károkozót is kártérítési felelősség. A kár bekövetkeztenek és összegének ténye is csupán a jelen per felperese tekintetében minősülhet ítélt dolognak. Álláspontja szerint az előzményi perben az került megállapításra, hogy a kárt kizárólag a felperes jogsértő felmondása okozta.

[133] Ezzel szemben ítélt dolog joghatása fűződik a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.G.40.219/2000/40. számú és a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság azt helybenhagyó Gf.I.30.829/2002/13. számú ítéletéhez, mivel abban az eljárásban a jelen per felperese és alperesei is perben álltak. Ez a jogerős ítélet rögzíti, hogy a felperes és közte az engedményezés érvényesen létrejött, így megszerezte a zálogtárgyak közvetlen értékesítésének jogát, valamint azt is, hogy a II. rendű alperes tulajdonszerzése jóhiszemű volt. Álláspontja szerint az erre irányuló kereset elutasítása folytán ítélt dolognak minősül az alperesek rosszhiszeműségének – ekként felróhatóságának – hiánya is.

[134] Az ítélt dolog anyagi jogerő hatása érvényesülése alátámasztása körében többször is idézett a BH2016. 244 számon közzétett eseti döntés indokolásából.

[135] Állította, hogy a jogellenesség, a károkozó magatartás, valamint az okozati összefüggés és a felróhatóság tekintetében az előzményi perben hozott ítélet nem tartalmaz anyagi jogerővel bíró rendelkezést, így az elsőfokú bíróságnak e kérdéseket érdemben vizsgálnia kellett.

[136] A jelen perben alkalmazandó rPtk. rendszerében a jogellenesség alapvető feltétele volt a kártérítésnek. Ennek alátámasztására a rPtk.-hoz fűzött kommentár anyagából idézett, és hivatkozott jogellenes magatartás hiányában a kártérítési felelősség fenn nem állását megállapító eseti döntésekre.

[137] Az engedményezéssel történő tulajdonszerzés nem tiltott, hanem az rPtk.-ban szabályozott lehetőség.

[138] Az alperesek eljárása jogszabályszerű volt, a vagyon értékesítése nyilvános, árlejtéses árverésen történt, amelynek lebonyolítását korábban a felperes által is megbízott társaság folytatta. Az árverés lebonyolítására a hatályos jogszabályok, valamint a hirdetmény szerint került sor. Az árverés nyílt volt, azon bárki részt vehetett, az erről szóló hirdetmény országos napilapban jelent meg. Az árverés szabályszerűségét támasztja alá tanú3 tanúvallomása is.

[139] Kifejtette, hogy a zálogtárgy értékesítése során irányadó a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 49. § (1) bekezdése, amely szerint vélelem szól amellett, hogy a forgalomban elérhető legmagasabb vételár az értékesített vagyontárgy értéke, a szolgáltatás az ellenszolgáltatással értékarányos. A felperes nem vonta kétségbe az értékesítés szabályosságát, így az árverésen elért vételár megfelel a forgalomban elérhető legmagasabb vételárnak, azonosnak kell tekinteni az árverési vételárat az értékesített vagyontárgy értékével, így értékaránytalanság nem áll fenn. Hivatkozott arra, hogy a kényszerértékesítésre sajátos törvényszerűségek jellemzők, a felperes semmivel sem támasztotta alá, hogy a vagyontárgyakat magasabb áron is lehetett volna értékesíteni. A BH2016. 92 számú eseti döntésben foglaltakra és a Kúria Gfv.VII.30.280/2013/4. számú végzése indokolásában foglaltakra hivatkozással előadta, hogy a forgalomban elérhető legmagasabb ár fogalma nem azonos sem az irányárral, sem a vagyontárgy piaci értékével, de a becsértékkel sem.

[140] Fenntartotta azon állítását, hogy az áruk értékesítése az alperesek közreműködése nélkül is megtörtént volna, így a kártérítési igény önmagában emiatt is megalapozatlan.

[141] A felperes álláspontjával szemben sem a jelen perben, sem az előzményi perben nem nyert bizonyítást a felperes és az alperesek közti, vagy akár az alperesek közti akarategység, a közös károkozás megtörténte.

[142] A felperesnek a kár 50 %-a megtérítése iránti igénye a rPtk. 344. § (1) bekezdésének rendelkezéseibe ütközik, miszerint a többes károkozás esetén a kár a károkozók magatartása felróhatóságának arányában oszlik meg. Álláspontja szerint a felperesnek mindegyik alperes tekintetében bizonyítania kellett volna az általuk okozott kár nagyságát, tisztázni kellett volna a felróhatóság mértékét, az egyetemlegesség nem alkalmazható. Hivatkozott a rPtk. 344. §-ához fűzött kommentár anyagára, valamint a BH2000. 199 számon és a BDT2020. 4270 számon közzétett eseti döntésben foglaltakra.

[143] Az elsőfokú bíróság a közrehatás arányát nem is vizsgálta, ezért megalapozatlan a felperes azon állítása, miszerint az alperesek közrehatásának aránya nem állapítható meg. E körben utalt a Kúria Gfv.VII.30.109/2013/31. számú végzése indokolásában foglaltakra, amely szerint a jelen per felperesének a felmondása indította el azt a folyamatot, amely a vagyronvesztéshez vezetett, így az engedményes eljárása folytán a cég1-t ért károkért is a jelen per felperese felel.

[144] Kiemelte, hogy a felperes felmondásának jogellenessége a Kúria 2013. szeptember 24-én kelt Gfv.VII.30.109/2013/31. számú végzése óta ismert lehetett a felperes számára, a fizetési kötelezettsége teljesítése helyett azonban tovább folytatta pereskedést. Ennélfogva a késedelmi kamat jelentős része kárként akkor sem érvényesíthető az alperesekkel szemben, ha egyébként minden kártérítési feltétel megvalósulna.

[145] Fenntartotta, hogy a jogalap nélküli gazdagodás szubszidiárius szabályai nem alkalmazhatók, mivel a felperes követelésének más jogalapja van. Hivatkozott azon bírói gyakorlatra is, amely szerint az igényérvényesítési lehetőség elmulasztása esetén az nem éleszthető fel a jogalap nélküli gazdagodás jogcímére alapítottn, továbbá a kártérítési jogalap megállapítása esetén a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak egyidejű alkalmazása kizárt (BH2009. 296). A közte és a felperes között létrejött engedményezési szerződésre tekintettel a köztük lévő jogvita e jogalap alapján elbírálható, így nem megalapozott a felperes azon eljárása, hogy a kártérítési követelését átkonvertálja jogalap nélküli gazdagodás jogcímére.

[146] Előadta, hogy az oldalán vagyoni előny nem mutatható ki, mert pontosan akkora bevételt ért el az értékesítés során, amely összegért a felperestől a követelést megszerezte. Hivatkozott a BH2020. 298 számon közzétett eseti döntés azon tartalmára is, amelynek értelmében a jogosultat ért vagyoni hátrány mértéke a rovására bekövetkezett gazdagodás szempontjából közömbös, a nála kimutatható vagyoni előnyt kell megtérítenie.

[147] A II. rendű alperes a Fővárosi Ítéltábla 2023. február 15-én kelt 16.Gf.40.032/2023/2. számú végzésében foglalt, általa 2023. február 16-án a fellebbezéssel együtt kézhez vett felhívására a Pp. 372. § (2) bekezdése szerinti tizenöt napos határidőben fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

[148] A II. rendű alperesnek a határidő leteltét követően, 2023. június 2-án előterjesztett beadványában foglalt fellebbezési ellenkérelme, valamint a 2023. június 7-i másodfokú tárgyaláson megtett, a fellebbezésre és az elsőfokú ítéletnek a fellebbezéssel támadott megállapításaira vonatkozó, így tartalma szerint szintén (csak írásban megtehető) fellebbezési ellenkérelemnek minősülő előadása a Pp. 364. §-a szerint alkalmazandó Pp. 149. § (1) bekezdése értelmében hatálytalan. A Fővárosi Ítéltábla a II. rendű alperest a hatálytalanság tényéről a 2023. június 5-én kelt 16.Gf.40.032/2023/5. számú végzésével és a tárgyaláson is tájékoztatta.

[149] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 380. §-ában írt feltételek hiányában a felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján, a fellebbezés és – mivel a II. rendű alperes hatályos fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő – az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme korlátai között gyakorolta.

[150] A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

[151] Az elsőfokú bíróság a tényállást az ügy eldöntéséhez szükséges mértékben feltárta, a megállapított tényekből helyes jogi következtetésre jutott.

[152] Az elsőfokú bíróság döntése érdemben helytálló, a Fővárosi Ítéltábla a kifejtett indokaival azonban nem mindenben értett egyet.

[153] A felperes elsődleges, megtérítési igény címén előterjesztett keresete alátámasztásaként elsősorban a kár bekövetkeztére, annak összegére és a kárnak az alperesek károkozó magatartásával fennálló okozati összefüggésére is kiterjedő ítélt dolog anyagi jogerő hatására hivatkozott.

[154] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a Fővárosi Ítéltábla 2019. március 6-án kelt 16.Gf.40.499/2018/18. számú jogerős ítéletével, valamint a Kúria azt hatályában fenntartó, 2019. július 9-én kelt Pfv.VII.20.547/2019/13. számú ítéletével zárult előzményi perben hozott jogerős határozat, valamint az eljárás során hozott, a Kúria 2013. szeptember 24-én kelt Gfv.VII.30.109/2013/31. számú végzése nem tartalmaz a jelen per eldöntése szempontjából anyagi jogerővel bíró rendelkezést az alperesek kártérítési felelősségét megalapozó jogellenesség és a magatartásuk kárral való okozati összefüggése, továbbá a magatartásuk felróhatósága tekintetében.

[155] A Pp. 360. § (1) bekezdése értelmében a keresettel és az ellenkövetelés fennállta tekintetében érdemben elbírált beszámítással érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapból származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek – ideértve azok jogutódait is – egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessek.

[156] A jogerő intézménye – alapvetően a jogállamiság követelményéből eredeztethetően – annak biztosítékát szolgálja, hogy valamely jogalkalmazó szerv döntése véglegessé váljon, vagyis a benne foglalt rendelkezések végrehajthatók legyenek, az ne legyen megtámadható rendes jogorvoslattal és a benne eldöntött tény- és jogkérdések ne – avagy csak szigorú kivételek alapján – válhassanak újabb vita tárgyává. {3133/2017. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [29], [34]}

[157] Az „ítélt dolog” mint eljárási akadály alkotmányos érvényesülésének alapvető feltétele, hogy az adott döntés érdemi vizsgálat eredményeként szülessen meg, ugyanis a perbe vitt jogok érdemi elbírálását tartalmazó döntés igényt tarthat arra, hogy jogrendszerben véglegesnek ismerjék el. Míg tehát az érdemi döntés véglegességének az igénye a jogbiztonság alkotmányos elvét szolgálja, addig az ilyen jellemzővel nem rendelkező döntések res iudicata-ban megnyilvánuló eljárási akadályként való téves értékelése éppen az Alaptörvény érvényesülése ellen hat, hiszen a bírósághoz fordulás jogát akadályozza. {3335/2019. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [24]-[25]}

[158] A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy – mint azt az elsőfokú bíróság is helyesen rögzítette – az érdemi döntés anyagi jogerő hatása csak három konjunktív feltétel: a félazonosság, a tényazonosság és a jogazonosság esetén érvényesül.

Ebből következően az ítélt dolog joghatása csak annak a jogvitának az újbóli elbírálását akadályozza, ahol mind a felek, mind a ténybeli alap, mind az elbírált jogviszony azonos. A félazonosság kiterjed a felekre és jogutódaira is; a jogazonosság pedig az érvényesíteni kívánt jogok és az ebből eredő kereseti követelések egyezőségét takarja.

[159] A Pp. hatálya alá tartozó ügyekben pedig az új per tárgya és az ítélet tárgya között akkor áll fenn az azonosság, ha – a Pp. által szabályozott háromtagú pertárgyfogalomnak megfelelően – azonos az érvényesíteni kívánt alanyi jog, az ebből eredő követelésre vonatkozó kereseti kérelem, valamint azonosak a jogot és a kereseti kérelmet megalapozó konkrét (történeti) tények. {6/2022. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.027/2022/15.), Indokolás [43]}

[160] Mivel az előzményi perben a jelen per alperesei beavatkozóként sem vettek részt, így a jogerős döntés rájuk nézve rendelkezést nem tartalmaz, részvételük hiányában nem is tartalmazhat. Ennélfogva a félazonosság feltétele nem áll fenn, amely önmagában kizárja, hogy az előzményi perben hozott ítélet anyagi jogerő hatása a jelen perben érvényesülhessen.

[161] Az anyagi jogerőhatás további feltétele, a tényazonosság akkor áll fenn, ha a felek ugyanarra a történeti tényállásra kívánják alapozni keresetüket.

[162] A tényazonosság az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tényeknek az azonosságát jelenti. Az érvényesíteni kívánt jogot megalapozó tényeket a jogalapul megjelölt jogszabályban rögzített törvényi tényállás tartalmazza, míg a kereseti kérelmet megalapozó tények alatt az adott perben érvényesített konkrét követelés tényalapja, azaz a követeléssel összefüggő történeti tények értendők. A tényazonosság hiánya esetén fel sem merülhet az ítélt dolog. {6/2022. Jogegységi határozat (Jpe.III.60.027/2022/15.), Indokolás [29]}

[163] Mivel az előzményi perben a követelést megalapozó tények a felperes felmondása és a felmondást követő magatartása tekintetében a keresetben előadottak voltak, és a felperes kárfelelősségének megállapításához nem a jelen per alpereseinek az értékesítés során tanúsított magatartása szolgáltatott alapot, a kereseti kérelmet megalapozó tények köre sem azonos, így az anyagi jogerő hatás érvényesülését félazonosság mellett a tényazonosság hiánya is kizárja.

[164] Az érvényesített jog esetén a Pp. 7. § (1) bekezdésének 8. pontja szerinti definíció irányadó, miszerint jogalap az az anyagi jogi jogszabályi rendelkezés, amely az alanyi jogot

közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározza és annak alapján az igény támasztására feljogosít.

A Pp. 7. § (1) bekezdésének 11. pontja szerint a keresettel érvényesített jog az az alanyi jog, amelynek érvényesítését anyagi jogi jogszabály biztosítja.

[165] A jelen per felperesével szemben az előzményi perben érvényesített igény a jogviszony keletkezésekor hatályban volt, ezért alkalmazandó rPtk. 318. § (1) bekezdése szerint irányadó rPtk. 339. § (1) bekezdésén, kizárólag a felperes kártérítési felelősségén alapult, annak a pernek a jelen per alperesei kártérítési felelőssége fennálltának vizsgálata nem képezte tárgyát.

Ezzel szemben a jelen keresettel érvényesíteni kívánt jog az alperesek a rPtk. 344. § (1) bekezdése alapján állított kártérítési felelősségére alapítottnak a rPtk. 338. § (1) bekezdése szerinti megtérítési igény.

[166] Tehát a jogazonosság feltétele sem teljesül, mivel az előzményi perben nem a jelen keresettel érvényesített jog került elbírálására.

[167] Az alperesek kártérítési felelőssége fennállta tekintetében nem eredményezhet ítélt dolgot a Kúria 2013. szeptember 24-én kelt Gfv.VII.30.109/2013/31. számú végzése indokolásának azon – a Fővárosi Ítéltábla 2019. március 6-án kelt 16.Gf.40.499/2018/18. számú jogerős határozatában is hivatkozott – megállapítása sem, miszerint a cég1 vagyonában a károsodás az árverés útján történt értékesítés eredményeként következett be. A Kúria e megállapítását a jelen per alpereseinek perben állása, a velük szemben érvényesített igény hiányában és kártérítési felelősségük vizsgálata nélkül, végzésben hozta, így ítélt dolgot az alperesek tekintetében nem eredményezhet.

[168] Továbbá annak megállapítása, hogy az árverés eredményeként következett be a kár, nem azonos az alperesek magatartása és a bekövetkezett kár közti oksági viszony meglétének kimondásával. Éppen ellenkezőleg, a Kúria azt állapította meg, hogy a cég1 kárát a felperes jogellenes felmondása okozta. E körben kiemelendő, hogy a Kúria végzésében azt rögzítette, hogy a jogellenes felmondás tette a követelést engedményezhetővé, és így az engedményes eljárása folytán a cég1-t ért károkért is a jelen per felperese felel. Ebből a megállapításból viszont kifejezetten a felperesnek az I. rendű alperes eljárása eredményeként bekövetkezett kárért is fennálló felelősségének megállapítása következik.

[169] A Fővárosi Ítéltábla végül arra is rámutat, hogy a Kúria hivatkozott, az előzményi perben hozott végzése a jogerős ítéletet hatályon kívül helyező és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasító határozat, ahhoz a jelen perben ítélt dolog anyagi jogerő hatása nyilvánvalóan nem is fűződhet.

[170] A Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon megállapításával, miszerint az előzményi perben hozott ítélet anyagi jogerő hatása folytán a kár bekövetkeztenek ténye és a kár összege – a jogellenességgel, az okozattal és a felróhatósággal ellentétben – ítélt dolognak minősül, az alperesekre is kihatóan.

[171] A fent kifejtettekre tekintettel ugyanis a felperes kártérítési felelősségét a cég1 jogutódjával szemben megállapító jogerős határozat anyagi jogerő hatást csakis a felperes és a cég1, illetve jogutódja a felperes ügyfele jogutódja viszonylatában válthat ki.

[172] Az elsőfokú bíróság e megállapítása csak annyiban helytálló, hogy az előzményi perben hozott jogerős ítélet igazolja a felperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben bekövetkezett kár összegét, ezáltal azt, hogy a felperes megtérítési igénye alapjául milyen összeg vehető figyelembe.

Az anyagi jogerő hatás azonban nem terjed ki a cég1 és a jelen per alperesei viszonylatában az okozott kár megállapítására, és az alperesekkel szemben alappal érvényesíthető megtérítési igény összegére sem.

[173] Az ítélt dolog anyagi jogerő hatása érvényesülésének hiányában a közös károkozásra hivatkozással megtérítési igényt érvényesítő felperes Pp. 265. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási érdeke volt annak igazolása, hogy a cég1-t ért kár bekövetkezésében az alperesek károkozó magatartása is közrehatott, és ennek folytán a megtérítési igénye az általa hivatkozott összeg erejéig megalapozott.

[174] A rPtk. 339. § (1) bekezdése értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

[175] A rPtk. 344. § (1) bekezdése szerint, ha többen közösen okoznak kárt, felelősségük a károsulttal szemben egyetemleges, egymással szemben pedig magatartásuk felróhatósága arányában oszlik meg.

A (2) bekezdés kimondja, hogy a kár a károkozók között egyenlő arányban oszlik meg, ha magatartásuk felróhatóságának arányát nem lehet megállapítani.

[176] A rPtk. 338. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy az egyetemleges kötelezetteket – ha jogviszonyukból más nem következik – a kötelezettség egymás között egyenlő arányban terheli. Ha valamely társkötelezett a jogosultnak kötelezettségét meghaladó szolgáltatást teljesített, a többi társkötelezettel szemben – a követelésnek őket terhelő része erejéig – megtérítési követelése támad.

[177] A károkozás közös, ha a kár bekövetkezése több személy közrehatásának eredménye.

A közös károkozáson alapuló egyetemleges felelősség akkor is megállapítható, ha a károkozók egymást követően fejtették ki tevékenységüket (BH2004. 145). A felperes jogellenes felmondásának és az alperesek magatartásainak időben elkülönült volta önmagában nem zárna ki az alperesek kártérítési felelősségének megállapíthatóságát. A károkozás elvben megvalósulhat úgy is, hogy az egyik személy magatartása előre látható alkalmat teremt a másik károkozására, vagy valamilyen módon megerősíti a károkozás bekövetkezését.

A felperes kártérítési felelősségének jogerős megállapítása ugyancsak nem zárja ki, hogy emellett utólag az alperesek kár bekövetkeztében való közrehatása is megállapításra kerüljön.

[178] A rPtk 339. § (1) bekezdése rendelkezéseiből következően a polgári jogi kárfelelősség szükségképpen eleme a bekövetkezett kár, a jogellenes magatartás és a kettő közötti ok-okozati kapcsolat.

[179] Tévesen állítja a felperes, hogy a közös károkozás tényállási elemei közül az alperesek magatartása és a cégl-t ért kár közti okozat fennállta a jelen perben bizonyítást nyert.

[180] A felperes állításával ellentétben az elsőfokú bíróság ítéletében nem állapította meg az alperesek magatartása és a cégl-t ért kár közti okozati összefüggést. Miután az alperesek magatartásának jogellenességét nem találta megállapíthatónak – mint az ítélete indokolásának 20. oldal 6. bekezdéséből egyértelműen kitűnik – a jogellenesség fennállta hiányában a közös károkozás további feltételeinek vizsgálatát kifejezetten mellőzte.

Emellett az ítélet azon megjegyzését, miszerint az engedményezést követő árveréssel következett be a cégl oldalán a vagyonvesztés, nem lehet a bekövetkezett kár és az alperesek magatartása közti okozati összefüggés megállapításának tekinteni, amely megállapítás fellebbezéssel vagy csatlakozó fellebbezéssel megtámadása hiányában az alperesek ne hivatkozhatnak arra, hogy a cégl vagyonvesztését kizárólag a felperes jogsértő felmondása okozta.

[181] A Fővárosi Ítéltábla rámutat, hogy az elsőfokú bíróság itt az előzményi perben eljáró bíróságok megállapításaival egyező következtetésére utalt, márpedig a Fővárosi Ítéltábla 2019. március 6-án kelt 16.Gf.40.499/2018/18. számú ítélete indokolásában – a Kúria Gfv.VII.30.109/2013/31. számú végzése indokolásában foglaltakra utalással – nem azt rögzítette, hogy a cégl kára az alperesek magatartása miatt, hanem azt, hogy az az árverés útján történt értékesítés eredményeként következett be.

[182] Az előzményi perben a jogerős közbenső ítéletben – amelyhez szintén anyagi jogerőhatás fűződik – és az azt követő jogerős ítéletben az került megállapításra, hogy a

felperes jogellenes felmondásával a cég1-nek kárt okozott. Ennek nem mond ellent az, illetve nem teszi az alperesek károkozásban közrehatását megállapíthatóvá, hogy a vagyonsökkenés az értékesítés eredményeként következett be. A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a Kúria a Gfv.VII.30.109/2013/31. számú végzésében kifejezetten akként fogalmazott, hogy a jogellenes felmondás tette a követelést engedményezhetővé, így az engedményes eljárása folytán a cég1-t ért károkért is a jelen per felperese felel. Ebből viszont az következik, hogy a kárt kizárólag a felperes magatartása okozta, függetlenül attól, hogy a vagyonsökkenés – ennek egyenes következményeként – a későbbi értékesítés által realizálódott.

[183] Tehát az I. rendű alperes – jogerős, meg nem fellebbezett ítéleti megállapítás hiányában – nem volt elzárva attól, hogy az ellenkérelmében foglaltakat fenntartva továbbra is hivatkozzon a magatartása károkozó volta, továbbá a magatartása és a bekövetkezett kár közti okozati összefüggés hiányára.

[184] A perben nem volt vitatott, hogy a felperes cég1-vel szembeni követelését a felperes 2020. október 26-i, jogellenes felmondása tette lejárttá. Ennek alapján történt meg a keretbiztosítéki jelzálogjog meghatározott vagyontárgyakat terhelő zálogjoggá átalakítása, a cég1 készleteinek és ingatlanának birtokbavétele, és ez tette lehetővé a kényszerértékesítést is. Az I. rendű alperes helytállóan utalt arra, hogy a felperes által 2000. október 27-én meghirdetett, 2000. november 2-ára szóló árverés, illetve az arról szóló hirdetmény is azt tanúsítja, hogy a felmondást, a követelés lejárttá tételét követően a kényszerértékesítésnek nem volt akadálya. Ebből következően az árverési értékesítéshez nem az alperesek magatartása vezetett; az a hitelszerződések jogellenes felmondásának és annak egyenes következménye volt, hogy a felperes a felmondást követően sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt, mint ahogy ezt a jogerős közbenső ítélet is megállapította.

[185] Ezt támasztja alá az is, hogy a felperes felmondásának jogszerűsége és a követelés ekként történő engedményezése esetén a perbelivel azonos módon, az alperesek által történő kényszerértékesítés tekintetében fel sem vetődne az árverési értékesítés károkozó jellege.

[186] A felperes a megtérítési követelése alapjául az alperesek károkozó magatartását abból kiindulva állítja, hogy a cég1 kára a vagyon piaci értékhez képest jóval alacsonyabb áron történt értékesítésének a következménye.

[187] A Fővárosi Ítéltábla e körben elsődlegesen azt rögzíti, hogy a felperes pontatlanul hivatkozik a Kúria és a Fővárosi Ítéltábla korábbi döntéseiben foglalt, a kár bekövetkeztének okait felsoroló megállapításokra. E döntések indokolása szerint ugyanis a kár nem – mint azt a felperes állítja – az áron aluli értékesítés következménye, hanem az önmagában a vagyontárgyak árverés útján értékesítésének eredményeként következett be. A Kúria Gfv.VII.30.109/2013/31. számú végzésének indokolása szerint a cég1-t azáltal érte kár, hogy az értékesítés eredményeként a vagyonában a tartozását lényegesen meghaladó

értékcsökkenés következett be (11. oldal, 2. bekezdés). Az előzményi perben tehát nem került megállapításra olyan tény, hogy nem az értékesítés, hanem annak tényleges áron aluli volta vezetett a kár bekövetkezéséhez.

[188] A Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróság ítéletének azon megállapításával, miszerint a Pp. 266. § (2) bekezdése szerinti köztudomású tény, hogy a kényszerértékesítés jellegéből következően az árverésen jellemzően nem a piaci értéken kerül sor a vagyontárgyak átruházására, hanem a forgalmi értékhez képest alacsonyabb áron.

[189] A felperes fellebbezésében e megállapítást nem tette vitássá, és a per során nem bizonyított olyan körülményt, jogsértést, joggal való visszaélést vagy a közzétett hirdetményben foglaltaktól eltérő értékesítést, amely az árverésen elérhetőnél ténylegesen alacsonyabb vételárat eredményezett.

[190] Joggal való visszaélést nem alapozhat meg az I. rendű alperes által megrendelt árverés korai, 2000. november 6-i időpontja sem, figyelemmel az I. rendű alperes által e körben helytállóan hivatkozott beszállítói érdekekre és a fagyasztott árukészlet romlandóságára. A felperes hivatkozásával szemben a Fővárosi Ítéltábla rámutat arra, hogy a hűtőüzem, a hűtőipari berendezések és a fagyasztott áru együttes értékesítése volt indokolt; a fizetéseképtelen helyzet és az energiaszolgáltatónak kitettség valamennyi zálogfedezet sürgős értékesítését tette szükségessé.

[191] Az I. rendű alperes helytállóan hivatkozott a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.G.40.219/2000/40. számú a Legfelsőbb Bíróság mint másodfokú bíróság Gf.I.30.829/2002/13. számú ítéletével jogerős határozatának a jelen per I. rendű alperese zálogszerzése hiányának, továbbá az ingatlan adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereseteket elutasító rendelkezéseire, amelyek a jelen per alperesei jog- és tulajdonszerzésének jogszerűsége szempontjából ítélt dolog hatályúak. Ebből következően a felperes és az I. rendű alperes közt az engedményezés érvényesen létrejött, az I. rendű alperes a zálogtárgyak közvetlen értékesítésének jogát megszerezte és a II. rendű alperes tulajdonszerzése jogszerű és jóhiszemű volt.

[192] A kifejtettetekre tekintettel a kártérítés szükségszerű elemei közül az okozat fennálltának igazoltsága hiányában a kártérítés további tényállási elemeinek – így a magatartás jogellenességének – vizsgálata szükségtelen, a felperes közös károkozásra alapított megtérítési igénye megalapozatlan.

[193] Az elsőfokú bíróság által a jogellenesség hiánya körében foglaltakkal összefüggésben a Fővárosi Ítéltábla az alábbiakat rögzíti.

[194] Nem vitásan a rPtk. 339. §-ához fűzött jogtár kommentár a jogellenesség körében úgy fogalmaz, hogy a törvény vélelmezi a károkozó magatartás jogellenességét, azaz minden károkozó magatartás jogellenes, hacsak más jogszabály az adott károkozást jogszerűnek nem minősíti, vagy a károsult hozzá nem járult a károkozáshoz. Ezt az értelmezést támasztja alá az egységes joggyakorlat is (pl.: BDT2007. 1689, BDT2005. 1261, BDT2003. 833). Mindez azzal a következménnyel jár, hogy a jogellenességet a károsultnak az eljárás során nem kell bizonyítania. A károkozó kimentheti magát a felelősség alól azzal, ha bizonyítja, hogy az adott károkozás nem minősül jogellenesnek.

[195] Ennek alapján a jogellenesség bizonyítása valóban nem terhelte a felperest, azonban az alpereseket csak akkor terhelte volna a felperes által elvárt bizonyítási kötelezettség, azaz annak igazolása, hogy a károkozást törvény vagy egyéb jogszabályi rendelkezés kifejezetten jogszerűnek minősíti, ha a felperes az alperesek károkozó magatartását bizonyítja.

A fent kifejtettek értelmében a cég1 kárát nem az árverési értékesítés, tehát nem az alperesek magatartása okozta; az csupán következménye a felperes jogellenes felmondásának, és azt követő felróható magatartásának.

[196] Az alperesek magatartása és a kár bekövetkezte közti okozat mint a kárfelelősség szükséges tényállási eleme fennálltának hiányában az alpereseknek a károkozás jogszabály általi megengedettségét nem kellett igazolniuk.

[197] A Fővárosi Ítéltábla emellett egyetértett az elsőfokú bíróság azon indokolásával, miszerint az engedményezés, a zálogjog érvényesítése és az árverési értékesítés jogszabályi rendelkezéssel kifejezetten megengedett magatartások, amely a jogellenesség megállapíthatóságát kizárja.

[198] A felperes által e körben felhívott jogesetek (EBH2011. 2397, EBH2006. 1399) eltérő tényálláson alapulnak. E jogesetek szerint akkor megállapítható a vonatkozó építési (távközlési létesítmény telepítési) szabályok megtartása mellett a kártérítési felelősség fennállta, ha a magatartás egyúttal a rPtk. szomszédjogi szabályait sérti, mert szükségtelenül zavarónak minősül.

[199] A Fővárosi Ítéltábla a felperes fellebbezésében hivatkozottakra rámutat, hogy az új Ptk. 6:520. § d) pontjának rendelkezése a jelen kártérítési jogviszony korábbi keletkezésére tekintettel nem alkalmazandó. Mindazonáltal tévesen állítja felperes, hogy e jogszabályhely alkalmazhatósága esetén jogellenesnek minősülne az alperesek magatartása, mivel az alperesek magatartása egyértelműen jogszabály által megengedett volt, és a felperes által hivatkozott károsult sérelem nem minősülhet az új Ptk. 6:520. § d) pontja szerinti más (a károsulttól eltérő) személy jogilag védett érdeke sérelmének.

[200] Az alperesek károkozó magatartása, a magatartásuk és a kár közötti okozati kapcsolat bizonyítása hiányában szükségtelen annak vizsgálata, hogy az alperesek az adott helyzetben elvárható módon jártak-e el, magatartásuk felróható volt-e.

[201] Bár az elsőfokú bíróság maga is szükségtelennek minősítette az alperesek felróhatóságának vizsgálatát, ennek ellenére rögzítette a felróhatóság megítélése szempontjából jelentős körülményeket. A Fővárosi Ítéltábla az e körben kifejtettekkel szintén egyetértett, azzal, hogy mindezen körülmények az okozatosság megléte vizsgálatakor, az alperesek magatartásának a kár bekövetkeztében közrehatása és a rendeltetésszerű joggyakorlás, avagy a joggal való visszaélés szempontjából értékelendők.

[202] Az alperesek jogellenes, a cég1-nek kárt okozó magatartása hiányában a rPtk. 344. § (1) bekezdése szerinti közös károkozás ténye nem volt megállapítható. Ebből következően a cég1-nek jogellenesen kárt okozó felperes a jogerős marasztalás alapján történt teljesítéskor nem fizetett többet, mint amilyen mértékű kártérítési kötelezettség őt ténylegesen terhelte, és amilyen mértékű késedelmi kamatfizetési kötelezettséget eredményezett a késedelmes teljesítése.

[203] Erre tekintettel a felperes rPtk. 338. § (1) bekezdésére alapított megtérítési követelése megalapozatlan.

[204] A követelés jogalapja fennállta hiányában a felróhatóság aránya, annak megállapíthatósága és a megtérítési igény összszerszerűségének vizsgálata szükségtelen, a Fővárosi Ítéltábla azt mellőzte.

[205] Figyelemmel az ítélet anyagi jognak megfelelő voltára, a megváltoztatásának feltételei nem állnak fenn.

[206] A felperes harmadlagos fellebbezési kérelmében az ítélet hatályon kívül helyezését a közös károkozás megállapításához szükséges tények rendelkezésre állásának hiánya esetére terjesztette elő, anélkül egyébiránt, hogy e körben jogsértést megjelölt volna, vagy indokát adta volna, hogy milyen körülmények vezethetnének akár a Pp. 381. §-a, akár a Pp. 384. § (2) bekezdés b) pontja alkalmazásához. Mindezek alapján a harmadlagos fellebbezési kérelem nem vezethetett eredményre.

[207] Az elsőfokú bíróság érdemben helytállóan állapította meg a felperes másodlagos, jogalap nélküli gazdagodás címén érvényesített keresetének megalapozatlanságát. A Fővárosi Ítéltábla azonban az ítélet erre vonatkozó indokolásában kifejtettekkel csak részben értett egyet.

[208] A rPtk. 361. § (1) bekezdése értelmében, aki másnak rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni.

[209] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a szerződéses kapcsolat ténye nem szükségképpen zárja ki a jogalap nélküli gazdagodás bekövetkeztét. Ha ugyanis a konkrét jogviszonyra irányadó szabályok vagy a felek szerződése az alaptalan gazdagodás tényállására nem terjed ki, a jogalap nélküli gazdagodás bekövetkezésével a felek között (az alap-jogviszonytól független) önálló kötelmi jogviszony jön létre.

[210] Azonban az irányadó joggyakorlat (BH1997. 483) szerint a jogalap nélküli gazdagodás szabályai csak akkor alkalmazhatóak, ha a jogvita a felek jogviszonyára irányadó speciális szabályok alapján nem bírálható el.

Ha ugyanis a követelésnek más jogalapja van, a vagyoni előny kérdése más jogviszony keretei között rendezhető, nincs helye a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alkalmazásának.

[211] Ebből következően nem helytálló az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy a felperes a közös károkozásra alapított, megtérítési igény címén támasztott követelésének elutasítása teszi lehetővé – egyéb jogcím hiányában – a jogalap nélküli gazdagodás megfizetése iránti kereset előterjesztését.

[212] A jogalap nélküli gazdagodás megállapítására akkor van jogi lehetőség, ha a vagyoni előny kimutatható, az előny megszerzése jogalap nélkül történt, és az előnyhöz a gazdagodó más rovására jutott.

[213] A jogalap nélküli gazdagodás egyik feltétele tehát a felperes vagyonvesztése, amely a felperes 2019. július 17-én, a felperes ügyfele jogutódja-nek történt teljesítésével kétségtelenül megvalósult.

[214] További feltétel a vagyoni előny keletkezése a gazdagodónál.

[215] A II. rendű alperes jogelődjénél nem vitásan vagyoni előny keletkezett az árverés útján, mivel az elárverezett vagyonhoz annak megállapított értékénél jóval alacsonyabb áron jutott hozzá. Az előzményi perben hozott jogerős ítélet megállapítása értelmében ugyanis a cég1 kárát a 252.466.660 forint értékű mirelit áru, a 411.113.000 forint értékű hűtőipari gépek, berendezések és a 376.600.000 forint értékű ingatlan teszi ki, amelyhez képest az

árveréseken befolyt, a kárt csökkentő összeg 224.200.000 és 7.045.140 forint (Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.499/2018/18. számú ítélet, 26. oldal, 2. bekezdés).

[216] Az I. rendű alperes viszont megalapozottan hivatkozott arra, hogy a vagyonában nem következett be gazdagodás, mivel a rá engedményezett követeléshez ellenérték megfizetése fejében jutott, majd az árverés következtében az ezzel egyező mértékű vételárat kapta.

[217] Az eljárás során a felperes maga sem tett részletes és értékelhető tényelőadást arra nézve, hogy az árverési árkülönbözet miként került az I. rendű alpereshez, a II. rendű alperes jogelődje oldalán az alacsonyabb áron történt szerzés folytán beállt vagyoni előny miként jelentkezett az I. rendű alperesnél, és miért éppen a keresetben megjelölt összegben. A felperes e körben pontosabban meg nem jelölt jogutódlásra és a vagyoni előny általa is csak feltételezett visszakerülésére hivatkozott, ki sem térve a vagyoni előnytől esés rPtk. 361. § (2) bekezdése szerinti következményeire. E pontatlanul, általánosságban előadott tényállás nem alkalmas arra, hogy annak bizonyításával a felperes igazolja az I. rendű alperesnél vagyoni előny keletkezését, amely jogalap nélküli gazdagodás megállapíthatóságának egyik alapvető feltétele.

Ez önmagában kizárja az I. rendű alperessel szembeni másodlagos kereseti kérelem megalapozottságát.

[218] A felperes helytállóan utalt arra, hogy a jogcím nélküliségnek a gazdagodó és a gazdagító viszonylatában kell fennállnia. Ennek alapján nem zárja ki a jogalap nélküli gazdagodás megállapíthatóságát önmagában az a tény, hogy a felperes vagyonvesztése, a jogerős ítéletben előírt kártérítés megfizetése, és a II. rendű alperesnek az árverés során a vagyon megállapított, tényleges értékéhez képest alacsonyabb áron történt szerzés általi gazdagodása sem volt jogcím nélküli.

[219] A rPtk. 361. § (1) bekezdésének megfogalmazásából következik, hogy nem állapítható meg jogalap nélküli gazdagodás, ha valakinél ugyan vagyoncsökkenés következik be, de ugyanakkor más ezzel párhuzamosan nem jut vagyoni előnyhöz, illetve fordított esetben sem, ha valaki ugyan jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, de ez másnak nem okoz vagyoncsökkenést.

[220] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a jogalap nélküli gazdagodás azon feltétele, hogy a gazdagító vagyoncsökkenése oksági összefüggésben áll a gazdagodó vagyongyarapodásával (a gazdagodó a másik fél rovására jut vagyoni előnyhöz), a jelen esetben nem áll fenn.

[221] A II. rendű alperes jogelődje vagyongyarapodásának ugyanis nem következménye a felperes vagyonvesztése. A jogalap nélküli gazdagodás kötelmét az hozza létre, hogy az egyik fél vagyonvesztése a másik félnél gazdagodást okoz, amit önmagában kizár az, hogy a felperes vagyonvesztése a 2019. július 17-i teljesítésével következett be, míg a II. rendű alperes gazdagodása csaknem 19 évvel korábban, az árverés útján történő szerzéssel, 2000. november 6-án történt.

[222] A felperes vagyonvesztése a saját jogellenes, károkozó magatartásának és az általa okozott kár jogerős ítélet alapján történő megtérítésének a következménye, a teljesítésével nem a II. rendű alperes gazdagodott; az a felperes ügyfele jogutódja vagyonába került. Ugyanakkor a felperes teljesítése a felperes ügyfele jogutódja-nél sem eredményezett gazdagodást, csupán kiküszöbölte a felperes károkozó magatartása folytán bekövetkezett vagyoni hátrányt. Ettől független, a kényszerértékesítés jellegéből ered a II. rendű alperes gazdagodása, amely viszont a cég1 és nem a felperes vagyonának terhére történt.

[223] A felperes vagyonvesztése és a II. rendű alperes gazdagodása közti okozat, az, hogy a II. rendű alperes gazdagodása a felperes rovására történt, csak akkor lenne megállapítható, ha a felperes a II. rendű alperes (jogelődje) helyett teljesített volna kifizetést. Ez azonban csakis a felperes II. rendű alperessel szembeni megtérítési igénye megalapozottsága, a II. rendű alperes jogellenes és károkozó magatartásának, és ekként a felperessel közös károkozásának megállapíthatósága esetén állna fenn.

Az erre alapított, jogalap nélküli gazdagodás címén érvényesíteni kívánt igény megalapozottságát azonban önmagában kizárná az, hogy az így megszerzett vagyoni előny kérdése más jogviszony keretei között rendezhető, miként azt a felperes elsődleges kereseti kérelmében – eredménytelenül – meg is kísérelte érvényesíteni.

[224] A rPtk. 361. § (1) bekezdésének megfogalmazásából az is következik, hogy a gazdagodás és a vagyonsökkenés mértéke nem feltétlenül azonos.

[225] Az I. rendű alperes a fellebbezési ellenkérelmében helytállóan utalt arra, hogy a jogalap nélküli gazdagodás esetén a gazdagodó félnek nem a követelést érvényesítő jogosultat ért kárt kell megtérítenie, hanem a nála kimutatható vagyoni előnyt. A jogosultat ért vagyoni hátrány mértéke a rovására bekövetkezett gazdagodás szempontjából közömbös. (BH2020. 298)

A rPtk. tehát a gazdagodó visszatérítési kötelezettségét a nála mérhető vagyoni előnyben, saját gazdagodása mértékében – és nem a vagyoni hátrányt elszenvedő fél vagyonsökkenésében – határozza meg.

[226] Mivel a II. rendű alperes gazdagodásának mértéke csakis az árverési vétel útján szerzett, a piaci árhoz képest számítható érték-különbözet, nem pedig a felperes vagyonvesztése, az általa megfizetett 2.556.815.311 forint lehetne, a jogalap nélküli gazdagodás megtérítése iránti követelés összecszerúságában sem megalapozott.

[227] Mindezek tükrében az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a jogalap nélküli gazdagodás az alperesek oldalán kimutathatóságának hiányát.

[228] A kifejtettekre figyelemmel mind az elsődleges, mind a másodlagos kereset megalapozatlan, az elsőfokú bíróság a keresetet érdemben helytállóan utasította el.

[229] A Fővárosi Ítéltábla ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján – részben eltérő, részben pontosított indokolással – helybenhagyta.

[230] A fellebbezés eredménytelennek bizonyult, a Fővárosi Ítéltábla ezért a Pp. 364. §-a szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte az I. rendű alperesnek a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdés c) pontja, (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján megállapított mértékű, a másodfokú eljárásban felmerült és szükséges jogi képviselői tevékenység mértékére tekintettel mérsékelt 2.250.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.

[231] A II. rendű alperes hatályos fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő, a határidőn túl előterjesztett fellebbezési ellenkérelemben foglaltak pedig a perköltség számítása során figyelmen kívül maradnak (Civilisztikai Kollégiumvezetők 2017. július 7-i Országos Tanácskozásának 19. állásfoglalása). A Fővárosi Ítéltábla kötelezte a felperest a II. rendű alperesnek ugyancsak a Pp. 364. §-a szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontja, (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján, az egy tárgyaláson megjelenésre tekintettel megállapított, mérsékelt 25.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.

Budapest, 2023. június 7.

Dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kolozs Balázs s.k.
előadó bíró

Dr. Sági Zsuzsanna s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: